

Colaboratori:

D. ALEXANDRESCU-DORNA; VICTOR ANESTIN;

P. ARSENESCU; LT. I. ACHIMESCU;

CONSTANTIN C. CĂRLOVA; I. COSTIN;

D^{ra} BLANCHE DUCA;

ILIE IGHEL DELEANŪ; V. GHERASIMESCU;

D^{ra} ELISABETA M. Z. IONESCU;

Inginer STELIAN N. IONESCU;

D^{na} DR. ERMINA KAMINSKY; D. KARR;

I. D. MANOLACHE;

DIONISIE OLINESCU; DR. NAN;

D^{ra} ANNA PANAITESCU

IANCU N. PĂUN; DEM. GH. S-

MIONESCU; AL. VÎNTUL.

No. 4

FOAIA POPULARĂ

Publicație enciclopedică ilustrată

SUMARUL:

Quinzena.	de Reporter
Azi pentru vece e moartă	Elisab. M. Z. I.
Intre două povețe (schiță)	I. L. Caragiale
O mulțumire princiară	**
Finul Mihaiū.	Nicolae Burlănescu
Retragerea din teatru a d ^{nei} Romanescu	Fagure
Onórea	de Pia
Ilustrație umoristică (minunile secolului XX)	**
Cronica teatrală (Minoriū)	de Fotoliū
Gelozia	de V. Pantazopolu
Victor Bacaloglu	de Bran
Alfred Nobel	**
Tribuna tinerimeī (Luī ** poezie)	de Doro
Jocuri distractive	**
Publicațiuni, Anunțuri, etc., etc.	

Redacția și Administrația

București. — Strada Belvedere, 11. — București.

Numărul 20 Bani.

FOAIA POPULARĂ

Publicație enciclopedică ilustrată. Apare la 1 și 15 ale fiecărei luni

Director, delegat al Comitetului de redacție

★ ★ ILIE IGHEL DELEANU ★ ★

Licențiat în drept, Advocat

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București.—Strada Belvedere 11—Telefon No. 137

Biuroul ziarului e deschis de la 8—ro a. m.

QUINZENA

Vremea a început a fi admirabilă în toată țara, primă-vara timpurie anunțându-se cu ghiociei și brebeneii ei.

În acest timp Parlamentul nostru a fost foarte activ.

Senatul a votat cu unanimitate legea asupra poliției administrative, iar în Cameră s'a început discuțiunea generală asupra proiectului de lege privitor la desființarea acsiselor. La această discuție au luat parte d-nii miniștrii Sturdza și Costinescu, mai mulți deputați guvernamentali și opoziționali. După terminarea discuției, proiectul a fost luat în considerație cu o imensă majoritate. Discuția pe articole s'a început.

Sesiunea Corpurilor Legiuitoare va fi prelungită pâna la 1 sau 15 Martie.

Ucigașul nenorocitei avare Străchineasca tot n'a fost găsit încă. Se presupune, după un denunț, că ar fi un anume Stoinel, care ar fi avut relații intime cu bătrina sgârcită. Poliția e în căutare-î, fără a 'l fi putut însă prinde.

Zilele astea a fost adus în Capitală Albahary, eroul în afacerea escrocheriilor de la finanțe.

Ziarele române de peste munți anunță cu părere de rău încetarea din viață a fruntașului român dr. Daniel Barcianu, profesor la seminarul teologic din Sibiu și fost membru al comitetului național, în care calitate a fost condamnat în procesul Memoradului și a suferit mai mult de un an în închisoarea din Seghedin. Românimea de peste munți pierde în defunctul un distins scriitor didactic și român de inimă.

Un ziar oficios maghiar află că noul episcop de Arad, P. S. S. Ion Pop, va sosi zilele aceste la Buda-Pesta, ca să se prezinte primului ministru Szell și ministrului de culte Wlasić, de acolo se va duce la Sibiu ca să se prezinte Mitropolitului Meșianu.

* * *

Dacă în țară n'a fost multe și importante evenimente, în schimb însă străinătatea ne-a dat destule spectacole.

În Paris s'a început zilele trecute senzaționalul proces al soților Humbert, acușați de enorme escrocherii. Toate privirile oamenilor politici sunt îndreptate însă spre Orient, de oare-ce există temeri serioase că la primăvară va izbucni o revoluție în Macedonia, care va avea ca urmare un război între Bulgaria și Turcia. Aceste două state fac pregătiri mari pentru eventualitatea unui război.

Ziarul «Vossische Zeitung» din Berlin, află din Sofia, că cercurile ofițerilor bulgari se arată foarte războinice. Guvernul bulgar, neprimind răspunsul la circulara ce a trimes Puterilor, a ordonat imediat mobilizarea a două divisiuni, temându-se de conflicte la frontieră și fiind Bulgaria Meridională apărută de puține fortărețe. Pe de altă parte, ziarul englez «Standard», primește din Filipopol următoarea telegramă:

Numirea lui Hussein effendi la Tripolis și a lui Reșad bey la Trebizunda, dovedește imposibilitatea succesului reformelor turcești. Războiul turco-bulgar este neevitabil. Se preved încă și măceluri asupra creștinilor.

În urma intervenției Austriei și Rusiei, guvernul bulgar a luat cele mai severe măsuri ca să împedecă acțiunea revoluționară din Macedonia. În primul rând, a disolvat toate comitetele macedonene și a arestat pe capiilor lor. Pentru această măsură, Poarta otomană a felicitat guvernul bulgar.

Chestiunea disolvării comitetelor macedonene a venit și în discuția Sobraniei.

E temere mare și întemeiată că în această primăvară, erbaria aflată în Macedonia să nu ia foc și atunci cine știe la ce surprise nu ne-om mai aștepta.

Reporter.

FOAIA POPULARA

Publicație enciclopedică ilustrată — Apare la 1 și 15 ale fie-cărei luni

ABONAMENTUL

Pe un an în țară 5 lei

ANUNCIURILE

Pe pagina ultimă 1 leu rîndu

Nu se dă curs cererilor de abonament neînsoțite de cost, care poate fi trimis prin mandat poștal său în timbre în scrisoare recomandată.

IGHEL DELEANU

LICENȚIAT ÎN DREPT. — ADVOCAT

Dă consultații în fie-care zi de la 8—10 a. m. Face acte de notariat, împrumuturi la Credite și pledează înaintea oricărei instanțe din țară.

Telefon No. 137 Str. Belvedere 11, București

Numai pentru abonații revistei

„FOAIA POPULARA“

LA CROITORIA

BAZARUL REGAL

din Calea Victoriei No. 35

Alături de Librăria Leon Alcalay

Se acordă un rabat de 10% asupra prețurilor tocmite, persoanelor ce vor arăta chitanța de abonament pe curentul an la „Foaia Populară“.

Croitoria „Bazarul Regal“ este tot d'auna asortată cu cele mai moderne stufe Franceze și Engleze.

Croială de pe ultimele jurnale.

Prețuri de Concurență

Atelierul de Legătorie

PENTRU

Cărți, Galanterie, Pluși și Piele

A. CAROL PFEFFER

s'a mutat tot în strada Regală
însă la No. 10

Efectuează ori-ce lucrări atingătoare de această branșă. Aplică hărți pe pânză, cartonage, pasparturi de toate mărimile și are un bogat asortiment de RAME SCULPTATE de toate modelele cele mai noul.

Str. Cavafii-Vechi, No. 3

Lemne de foc tăietate

De calitate superioară și bine uscate

Tăietate în lungime de 25 cm. și transportate la domiciliu se vinde de către

G GIESEL

No. 3. Strada Cavafii-Vechi, No. 3.

(în dosul Bisericii Sf. Gheorghe-Noi)

Greutate garantată. Plata la descărcare: vizitii sunt obligați a încasa banii.

— TELEFON —

Str. Cavafii-Vechi, No. 3

Lemne de foc tăietate

Lemne de foc tăietate

„NAȚIONALĂ“

Societate Generală de Asigurare în București

Capital de acțiuni deplin vărsat, fr. aur.	2.000.000.—
Fond de rezerve din prime și daune . .	8.034.804.16
Fond de rezervă din capit. și alte dif. rezerv.	1.165.000.—
Total, franci aur	11.199.804.16

Daune plătite în ramurile element. aproape 45.000.000.—

Vice-președ. Consil. de Adminstr. **A. BĂICOIANU**

Director general; **B. Popovici**

„NATIONALA“

Asigură, în contra INCENDIULUI, GRINDINEI contra DAUNELOR DE TRANSPORT precum și VALORI. Asigură asupra VIETEI OMULUI

în toate condițiile usitate:

CAS DE MOARTE, SUPRAVEȚUIRE, ZESTRE
și RENTE

Sediul Social: PALATUL SOCIETĂȚII, Str. Doamnei 12

— BUCUREȘTI —

Representanța Gener. în București, Str. Smârdan

Agenți în toate oasele țării

Azi pentru veci e moarta

E iarnă în sufletu-mi și afară
Geroasă iarnă este,
De-a fost vre-odată primă-vară
Azi pare o poveste.

Si primă-veruri vor fi încă,
Si ierni or să mai fie,
Dar cea din sufletu-mi adâncă
De veci o să rămăe.

Sadarnic flori or să răsară,
Si codri or să nverzească,
Iar raze dragi de primă-vară,
Natura s'o încălzească.

Si 'n crâng concert de păserele
Vioase or să mai cânte,
Si riulețe prin vâlcele
Să vie de la munte.

In al meu suflet primă-vară
Nu va mai fi vre-odată,
Iar dacă a fost edinicară
Azi pentru veci e moartă!

1903

Elisabeta M. Z. Ionescu.

INTRE DOUË POVEȚE...

— SCHIȚĂ —

Cu tot uetul balului, am auzit șoptindu-mi clar la urechea dreaptă: «Trebuie să fii prea sec de spirit, ca să te lași amețit de un drăcușor așa de tânăr!» Era o povață foarte cumințe, pe care de sigur aș fi urmat-o, dacă aveam numai o ureche; însă de abia își termină consilierul înțelept propoziția, și la urechea stângă, altul îmi șopti și mai clar: «Trebuie să fii prea sec de spirit, ca să nu te lași purtat de atâta farmec...». Nu m'am uitat înprejur, să văz cine sunt cei ce-mi șopteau. Îi știam. Erau cei doi consilieri intimi ai mei, cari nu mă părăsesc nici-un pas, nici-o clipă, nici ziua nici noaptea, nici deștept, nici în somn. Îi cunosc bine pe amândoi, mai bine de cum mă cunosc ei pe mine. Eu sunt sigur de caracterul lor; ei nu se pot nici-odată bizui pe al meu. De câte ori nu î-am amăgit, urmând, cu toată povața stăruitoare a unuia, —pe care mă prefăceam că o ascult cu tot interesul,—îndemnul

celui-lalt. Dar e și vina lor: unul mă trage la dreapta, altul la stînga; când unul îmi zice da, altul îmi zice ba, așa că eu saș trebuie să staș pe loc, așteptând în zadar o împăcare a lor imposibilă, saș trebuie numai de cât să urmez pe unul, și ast-fel să contrariez pe cel-lalt! Inșă ce e regretabil pentru mine, e că tot-deauna, după ce am urmat pe unul departe pe o cărare, când mă uit înapoi, mă găsesc că am urmat povața celui-l'alt.

Acum, stam singur după perdelele unei ferestre, pitit într'adins în întunerie, pentru a scăpa un moment de persecuția unui drăcușor de cinci-spre-zece ani și a-mi culege mințile. Înțelege bine cititorul că, nu în ironie, numesc pe domnișoara Nina «un drăcușor»: la grandiosul bal, ea venise costumată așa, ca s'adeverească zicătoarea că puiul, și de drac, e frumos... In costumul de mătase neagră, cu clinuri și bendițe stacojii; cu manteluța de catifea, care-î împlinea talia micuța încă nformată bine. mititelul Mephisto avea niște mișcări de o mlădiere diobolică: asta îmi amintea vorba că un drăcușor se poate strecura prin cea mai îngustă crăpătură. Ceea ce mai ales se potrivea de minune cu atributele personajului, erau cei doi ochii negri, cari aruncau de sub tichia de catifea niște priviri câte odată insuportabile. In totul era, simțeam bine, o arătare primejdioasă, un prilej de pierzare, de care trebuia să fug, făcându-mi cruce.

Din ascunzătoarea mea de după perdele, unde mă refugiasem scăpându-î pe înșelate, o urmăream cu privirile cum aluneca de colo pînă colo, ca argintul viu, prin mulțimea pestriță, cu un neastâmpăr febril, după ce, de la categoric pînă la brusc, refuzase ori ce invitație la danș. O clipă o perdui din ochi; și clipa aceea, în care se stinse, între atâtea colori strigătoare, delicioasa siluetă neagră, mi-a fost, trebuie să mărturisesc, foarte penibilă. Atunci, la urechea stângă auzii, călduros: «Pe tine te caută!» iar la urechea dreaptă batjocoritor: «Ei aș!» Această replică ruităcioasă m'a ofensat...

Așa? am zis; și, dând cu amândouă mâinile perdelele într'o parte, am intrat în lumina balului.

O frumoasă Domniță din veacul XVI-lea îmi eși drept în față. Era o veche cunostință a mea, care-mi ceru brațul s'o conduc la bufet. Domnița era una din cele mai mândre frumuseți ale societății noastre—și văduvă. Deși favoarea ce-mi făcea era desul de prețioasă, o favoare de care nu se bucură de cât foarte puțin intimi, am fost grozav de contrariat de întâlnirea aceasta prințiară. Dar nu era chip să scap... A trebuit să mă execut. Am pornit cu ilustra mea tovarășe pe latura vastului salon, căutând calea mai liberă, și, pe când îmi spunea că a doua zi e hotărâtă să plece pentru câteva luni în Italia, și că i-ar face mare plăcere să fie însoțită de un om de spirit, amuzant și

iubitor de artă, eu căutam, distrat, în toate colțurile, nu cumva voi mai găsi cu ochii norocul ce mi se părea pierdut pentru tot-d'auna.

Să fi plecat?... Ași fi fost desolat!...

Am eșit din salon pe ușa cea mare și am pornit să coborîm pe scara de marmoră către splendidul bufet din catul de jos. Dar, când pașiam a doua treaptă, îmi apărură jos, pe spalierele de mijloc al scării de onoare, între ghirlandele de flori luminoase, Domnișoara Nina, care suia în fugă din bufet. Cum ne-a văzut, s'a oprit pe loc, în timp ce eu am făcut o mișcare pe care Domnița, cu gândul la călătoria proiectată, probabil, a trecut-o ne luată 'n seamă. Am coborît încet-încet. Nina sta înfiptă în călcăe dinaintea noastră, așteptându-ne să sosim. Mândra Domnița, trecând liniștită în fața fetiței, a mângâiat-o zicându-i cu multă bună-voință: «Unui așa drăcușor frumușel 'r-ar șede a bine și în raiu», la care drăcușorul, aruncându-mi o privire aproape infernală, răspunse înțepat: «*Merci, Madame...*» și într-o clipă sbură pe o scară 'n sus și dispărură pe ușa cea mare în salon.

Am intrat cu Domnița în bufet, unde era multă lume... Când voiam să aduc la gură o cupă de șampanie, am simțit la spate un fior călduros, ca și cum mi s'ar fi apropiat repede de corp o flacăra, așa că m'am întors brusc în loc... Drăcușorul!.. Era în ochii ei o privire atât de hotărâtă și de impunătoare, cu un înțeles așa de categoric și de precis, în cât, dacă Domnița n'ar fi avut buna inspirație a-mi cere singurii s'o duc înapoi la fotoliul ei rezervat în salon, așa fi fost în stare să fac o nepoliteță, rugând'o, sub orî-ce pretext, cât de stângaciū așa fi putut imagina în pripă, să mă scutească de atâta onoare.

Urmăriți la o cuminte distanță de drăcușorul meu, a cărui emanațiune o simțeam de departe devenind din ce în ce mai pătrunzătoare, am pornit înapoi spre salon. După ce am lăsat la locul ei pe Domnița, m'am întors. Rezemată de o coloană de lângă ușa cea mare, Nina mă aștepta. M'am oprit în loc și m'am cufundat privirile din tot adâncul sufletului asupra siluetei aceleia, care lua proporții miraculoase. M'am dus cu dragă inimă, împins de o putere irezistibilă, drept la ea, fără nici o sfilă de cine știe ce ochi bănuitori. Iși scoase mânușile roșii, și mâna-i mică, cu care 'și apăsa partea stângă a pieptului, strălucea într'un mod uimitor pe pieptarul ei de atlas negru. Figura ei avea un aer straniu, — un amestec de răutate inspirată și de profundă imputare. Sprîncenele-i fine erau încruntate, buzele strânse, și fruntea, atât de tînără încă, întunecată. Mi-a luat brațul fără să-mi zică o vorbă, și, fără să-i zică o vorbă am urmat-o machinal. Brațul îi tremura așa în cât al meu contagiât, începu să tremure asemenea. Ea mi-l strânse cu putere, și simțiți distinct cum,

sub corsagiul de mătase, svăcnea precipitat de pereții coastelor mici, resortul neastîmpărat al vieții

Ocolind cu multă prudență punctele salonului, unde, în grupuri, puteam întâlni cunoștințe indiscrete, trecurăm într'un salonaș turcesc, apoi într'o altă încăpere mai mică, fără să fim împedicați de cineva, și ajunserăm la o ușă ascunsă în perete. Nina ciocăni de trei ori, într'un mod caracteristic; ușa se deschise; fusei împins înăuntru; drăcușorul, intră după mine și trase ușa care se încuia de sine. Eram în odăița de studiu a d-șoarei Ana, fiica stăpânei casei și prietenă intimă a d-șoarei Nina, cam de aceeași vîrstă.

Balul era departe. Nu se mai auzea cătuși de puțin șgomotul lui.

Rămăseși încremenit în picioare, pe când drăcușorul, fierbând și bătând din virful botinei de lac, își aruncă departe mantaua de catifea și mânușile roșii. După ce mă privi apoi îndelung cu ochi pierduți, se trânti pe o canapea, ascunzându-și capul în amîndouă mânele. Stam pe loc coprins de un vag sentiment de frică; însă încet-încet, în fața acestei minuni, la care nu mă săturam să privesc, frica începu să se schimbe într'o delicioasă senzație.

După mișcarea umerilor înțelesei că drăcușorul plîngea înfundat cu hohot. Nu mai puteam sta locului; mă repezii fără să știu ce fac și, luând în brațe cu putere drăguțul corp, ușurel ca o pană, îl ridicai drept în sus... Plîngea cu adevărat, sbătându-se în brațele mele ca o pasere sălbatică rănită pe care o culege brutal vîntătorul.

«Nino: i-am strigat; nu-i frumos ce faci! un drăcușor nu plînge nici-odată!... Te rog!... Nino!»

Pe sub perdeaua de lacrimi, atît de bogate și de efine la așa vîrstă, ea m'aruncă drept în ochi o privire nespūsă: încet încet apoi, ploapele cu genele mari închiseră ferestrele atît de luminoase ale aceluși suflet ciudat; fața se făcu cum e varul, nasul se subția, buzele se alliră și se întredeschiseră, și fermecătorul cap al micului Mephisto se aplecă pe spate, lăsat în gol în afară de brațul meu.

«A leșinat! trebuie deșteptată!» auzii la urechea stînga, care se ridicase la o stare exaltată de sensibilitate, pe când urechea dreaptă, era, poate tocmai pentru asta, cu desăvîrșire surdă. Atunci simțind că mi se opresc bătăile inimii, îmi aplecai binîșor capul și-mi apropiai buzele mele de ale ei... Erau reci ca ghiță... Iar când voiră să se deschiză spre a zice o vorbă, — ce vorbă, nu știu — simțiți că mă ciupește cine-va de urechea surdă. Era domnișoara Ana, care sosise pe la spate fără s'o auz, rîzînd foarte veselă; sdrobită de oboseala dansului, ne spuse gâfîind:

—«Destul!... Nino, te caută toți la bal trebuie să plec!»

Am îmbrăcat amândouă repede cu manteluța lui pe bietul drăcușor, care era cu totu aiurit: i-am șters frumușel lacrimile, i-am aranjat frizura deranjată sub tichiuța de catifea și i-am deschis ușa secretă. Drăcușorul a stat o clipă în prag, apoi cu o volubilitate felină, s'a repezit înapoi la mine, să-mi dovedească iute că aceleași buze pot fi și reci ca ghița și fierbinți ca flacăra cea mai vie.

Când, după o plimbare de trei ceasuri în sanie, mă întorceam de dimineață de la șosea, unde mersesem să caut somnul prea greu de găsit acasă, am auzit venindu-mi de departe, pe aripile unui vânt subțire și înghețat, țipătul unei locomotive, mi s'a ridicat de de-așupra ochilor vraja minunatei nopți trecute. La urechea dreaptă, care, nu știu de ce, își recăpătase sensibilitatea, m'a sunat:

«Ar fi o nerozie să nu profiți de ocazia fericită a unei călătorii împreună cu o femeie așa de distinsă».

— Dar drăcușorul cum rămâne? mi-a șoptit la urechea stângă.

— Ei așa! am răspuns.

Am mers în grabă acasă, mi-am făcut repede valiza și am pornit la gară. Trecând pe o stradă de-a dreptul, mi-a venit ideea să cărmesc la stânga, să fac un ocol mic, spre a trece pe dinaintea caselor unde locuia Nina. Dar m'am gândit pe dată c'aș putea pierde trenul și am aplecat în jos mâna cu care vream să ating umărul birjarului. Am ajuns la gară cu cinci minute înainte de plecarea trenului. L'ași fi scăpat!... M'am suit vesel. Tovarășa mea de călătorie era de mult la locul ei. A fost foarte mulțumită văzându-mă hotărât în sfârșit s'o însoțesc, și mi-a dovedit aceasta în destul pe urmă.

Am petrecut în Italia câte-va luni, pe cari nu le pot uita nici odată; și asta o datoresc înțeleptului meu consilier din dreapta... Dar, precum am zis mai sus, ce e regretabil pentru mine e că, de câte ori urmez pe unul din consilierii departe pe o cărare, când mă uit înapoi, tot-da'una mă căese că n'am urmat îndemnul celui-l'alt. Și de aceea, mi-aduc de-atâtea ori aminte de mititelul Mephisto și tot de-atâtea ori regret că odinioară consilierul de la stînga n'a insistat mai mult și n'a știut să profite în destul de surditatea urechii drepte... Scăpam o încântătoare călătorie în Italia... Ei! și?... De unde știi pe ce alte țermuri și mai fericite...

Și acum, când e atât de mult de atunci, iată-î pe bunii mei consilierii că tot nu s'au împăcat; unul îmi zice: «Ai făcut foarte cumințe!» iar celalalt: «Mare neghiob ai fost!»

I. L. Carageale.

O mulțumire Princiară

Iubitul nostru colaborator, d. locot. I. Achimescu, a primit din partea A. S. Principelui Ferdinand, prin d. general Robescu, maestrul Curței, scrisoarea de mulțumire de mai jos pentru lucrarea sa «Jubileul de 25 ani al proclamării neatârării», de care am vorbit la vreme.

Iată scrisoarea:

CASA
A. S. R. Principelui României

4 Noembrie 1902.

Domnule Guard,

Mă grăbesc a vă exprima mulțumirile Altețelor Lor Regale pentru lucrarea ce Le-ați trimis, cu privire la Jubileul de 25 ani a proclamării neatârării.

Primiți, vă rog, Domnule Guard, încredințarea considerațiunei mele.

Maestrul Curței,
General Robescu.

D. lui Guard J. Achimescu.

FINUL MIHAIU

I

Până a nu-l cununa Românul pe Țigan, mergeau toate cu rostul lor.

Țiganul era supus, muncitor și ori de câte ori avea Românul nevoie de el, sărea la arat, la semănat, ori la prășit, ori la cosit, ori la cules; în sfârșit la ori ce'l punea; de aceea câștiga și bune parale de la Român.

Dar cum acesta din urmă îl cununa cu o faraonoaică d'alea cu ochii negrii, mari și migdălași, licăritori ca stelele iadului și mai ispititori ca Satana, Țiganul dădu în doaga dragoste, începu să-și uite grija muncii și să se dea lenii și plăcerilor.

Azi așa, mâine așa, trece un an, trecură trei cinci, șapte, Țiganul își luase nasul la purtare; începuse să se creadă chiar rudă cu Românul; dar las'că și Românului îi intrase finișoara la inimă, că copilul, pe care 'l născuse numai tat'-său, Țiganul ar fi jurat că e țigan, încolo satul îl porecla «Zorilă», fiind-că era alb tot ca și Zorilă și rumen la față tot ca și taică-său, Românul.

II

Intr'o zi, ce-î trăsnește românului în cap, ca să-și răzbune pe țigan de toate obrăznicile ce le îndurase până'atunci, să-l cheme la curte, căci Mânăilă,—uitasem să spui,—era ipistatul moșiei unui ciocoiu de frunte, care ținea foarte mult la el.

După ce-l chiamă, iată ce-î zise lui Mihaî, căci așa se numea Țiganul.

— Măi fine Mihaî, știi ceva?

— Știu, dacă mi-ai spune, zise Mihaî, scărpinându-se în cap.

— Iată ce. Fiind-că sînt om cu dare de mână, ar fi păcat să nu dau de pomană un rând de haine acum de sărbători. Și tocmai d'aia, mi-am pus în gând, ca să ți-l dau ție.

— Aolea, mânca-te-ași, nășicule!... Că mare minune ar mai fi.

— Ba încă ce minune, cu haine nemțești.

— Nemțești? Cu atât mai mare bucuria! Primesc cu patru mâini!

— Primești? Bine. Atunci dar să nu-ți mai cumperi haine de iarnă. Să vii negreșit în noaptea Bobotezei la mine; dar știi cum să vii? Cum te-a muiat popa în cazan. Să nu-ți iei nimic pe tine, că cum te-oî vedea alt-fel, să atii, că te-ai șters pe bôt de hainele ce ți le șm adus tocmai din București.

— Ia lasă, nașule, că-mă cunosc eă lungul nasului, zise țiganul, care până aci obraznic, acum sălta de bucurie, cu inima plină de nădejde că nășicu său îi va da o pereche de haine noi, și când? Tocmai în ajunul Bobotezei, când se deschid cerurile, ca să'l vază și Al-de Sus cât 'l prinde de bine haina nemțească.

III

Greu mai trecea timpul. Greu de tot. I se părea țiganului ziua cât un an. Se ruga lui Dumnezeu, ca să trească mai repede; dar de unde? În sfârșit, cu chiú, cu vai, dete și Dumnezeu 'l țigănesc de zice el odată, o Doamne ajută.

— Uf!.. Fa, Mario, fa! Auzi tu?.. Te tai!.. N'ai să deschizi în sara asta, până mâine'n revărsat de zorî, la nimeni ușa. S'o ții zovorată cu drugul ăl mare de fier, până oi veni eă de la nașu, îmbrăcat în haine nemțești.

— Bine, mă Mihaî, îi zise Țiganca, numai de n'ar fi vr'o păcăleală, cu neamul nostru țigănesc numai de păcălituri are parte.

— Păcăleală?... Tac! fa!... Când m'a mai păcălit nașu Mânăilă, să mă mai păcălească și acum. Le am văzut eă hainele cu ochii mei.

— Bine dute, dacă-î așa, zice ea zăvorindu-se și culcându-se iar.

IV

Ca un glonț, eșit din pușcă, Țiganul ajuns la nașu său, dărdăia din dinți, în costumul lui

Adam, pe sub ferestele casei lui, de parcă se cutremura pământul. Era un ger de crăpau lemnele și pietrele, curat ca la Bobotează. Și răbda Țiganul în piele de îl găsiseră toții draci.

Nașu său care stinsese lampa, privea de după după perdea pe geam afară la el și râdea de se ținea cu mâinile de inimă, pe socoteala Țiganului, care din când în când, ciocănea în geam, că doar s'o deștepta nașu său să'l cheme în casă.

— N-a-a-a-ș-u-le-e-e!... N-a-a-a-ș-i-ce-l-e-e-e! Scoal-aal; de-mi dă-dă-dă-dă hainele!

Nașu său, ca să rădă și mai cu chef, se vârase în plapomă, îndopând bine soba cu lemne.

Mai bātu bietul Țigan odată, de două ori, de nouă ori, până când își aduse aminte de vorbele Țiganței-

— Fi!... Mânca te-ași, nașule, nașule, bine m'ai păcălit? Dă te la o parte gerule, că te mănânc fript!

Ș'apoi țin'te, pârleo!

Și unde mi apucă Țiganul pârtinga înapoi, spre casă, că nici nu prinse de veste, când se trezi în tindă, ciocnind la ușă.

V

— M-a-a-a-rr-ri-o-oo! Fa, M-a-a-a-rr-ri-o-o-o! Deșchide, c'am venit la vorba ta. M'a păcălit alde hoțu de naș, mânca-și-ar pomana, să și mănânce.

— Nu-ți deschid, răspuse țiganca din năuntru, vězându-l că vine tot gol. Nu mi-ai zis să nu deschid la nimeni până 'n revărsat de zorî, când ai să vii tu îmbrăcat nemțește. Așa mi-ai zis așa fac.

Eă din vorba ta nu es nici odată.

— Deschide fa, nebuno! Nu mă vezi că mor de frig?...

— Nu deschid nici în ruptul capului. Iaca așa. Du-te la nașu-tău să te'nșolească.

Tura-vura, ba sucită, ba'nvartită, vězând țiganul că nu mai e de stat afară, în halul în care se găsea, se duse și el la cuptor, unde se mai afla nișel jeratec și se încolăci ca o potae, trăgând cenușa pe lângă el și zicend:

Jărăgăi, Jărăgăi,

De nouă ai,

Vin la vătăful Mihaî,

Să-l imbraei tu'nca!

A doua zi se sculă dănciucul fiu-său mai de dimineață ca de obicei, și eșind la poartă, se uită în lungul drumului, că doar-doar o vedea pe tică-său, venind îmbrăcat în haine nemțești.

Dar, pe când se'nvârtea prin curte, dădu cu ochii de tica-său, care rebeșit de frig, admise pentru tot-d'auna, cu dinții rânșiți la ciurile, carî cloncăneău pe de-asupra lui, jelindu-l ca p'un neam al lor.

Spăimântat, dănciucul începu să țipe ș'algă în casă, de-î spuse și mâin' sa ce a văzut.

— Muică fa, ești afară, că tetea râde de a strâns toate ciorile la gura lui.

Țiganca, eșind afară, se luă cu mâinile de păr, de ce văzu, apoi isbucnind într'un hohot de plâns :

Mihai, Mihai!...
Dacă nu plecaî,
Cu mine să staî,
De frig nu'nghețaî!
Aoleo, Mihai.
Cuî mă lași tu, vaî,
Mihai! Mihai!...

La țipetele ei se strânse tot satul.

Câți-vă megiași ridicară pe bietul Mihai pe brațe și-l duseră în casă așezându-l pe o masă.

A treia zi patru țigani, tot unul și unul, îl duseră cu măsurile pe umeri la groapă.

Nașu-său Mânăilă, de data asta, ca să n'o bage pe mânecă cu oamenii legei, îi dedese costumul fagăduit.

Să fi văzut cum săltau țiganii de bucurie, când îl coborau pe Mihai în groapă, că nici o dată nu se auzise în satul acela de un suflet țigănesc, să fi urcat la răi tocmai în ajunul Bobotezei, când cerurile sunt deschise și Dumnezeu așteaptă, cu mese întinse și făclii aprinse suflelele pământenilor.

Și nașul șiret; dar și țiganul mai șiret: că nu s'a lăsat nici mort, până nu i-a luat hainele fagăduite.

Nicolae Burlănescu

— 183 —

RETRAGEREA DIN TEATRU A D-NEI ROMANESCU

Copilăria Aristizzei Romanescu. — Prima piesă scrisă pentru ea. — „Walhala“ și Café-chantant. — In societatea dramatică. — Retragerea

E dar lucru hotărât. Vineri 14 Februarie Aristizza Romanescu, incontestabil cel mai puternic talent de femei pe care l'a avut arta noastră dramatică în ultimul pătrar de veac, a pășit pentru ultima oară pe treptele scenei teatrului Național.

Numai recapitulând viața și activitatea în adevăr uriașă a acestor artiste cu memoria surprinzătoare, vom putea înțelege cât îl dădorește arta națională și cum a trebuit sărbătorită când a zis adio instituțiunei pentru care și-a dat tinerețea, talentul, entuziasmul și munca fără de preget, căci era dintr'o generațiune care avea un singur ideal: teatru și o singură ambițiune: succesul!

Copilăria Aristizzei Romanescu

Născută la Craiova la 24 Decembrie 1854, Aristizza, fca artistului Demetriad, făcu clasele

primare în particular și la vârsta de 10 ani dădu examen și obținu apoi o bursă la școala centrală din Craiova, pe care o absolvî în 5 ani, după care mai studiază un an limbele și muzica, împreună cu Elena Theodorini și alte vere ale sale.

Tatăl său fiind reclamat de activitatea sa la București, Aristizza fu crescută de unchiul său Theodor Theodorini.

De și fică de artist, avea oroare de scenă și chiar mai târziu, după ce jucase, de câte ori mătuși-sa, muma Elenei Theodorini, îi zicea: «par'că ești pe scenă», plângea de necaz.

De ce se ferește însă omul, d'aia nu scapă!

Debutul și l'a făcut la 16 ani, sub direcția mumei Elenei Theodorini, în rol de travesti al băiatului Felix, dintr'o melodramă intitulată *Acum 16 ani*.

Trebue să notăm că multă vreme Aristizza a jucat roluri de *travesti* și subrete. Al doilea rol l'a jucat alătura cu d-na Mița Ionescu, și azi artistă la Craiova (d-na Nicolaș), muma actualei d-ne Lucrezia Brezoianu, care s'a născut chiar în anul de debut al Aristizzei.

Prima piesă scrisă pentru ea

În vara aceluiași an, Aristizza fu luată într'un turneu de două luni la T.-Severin.

Acî Gr. Granda recunoscă în ea un puternic talent și scrise pentru ea piesa *Fulga*, în care a și creat rolul principal.

O artistă de la Iași, d-na Merișescu, văzând'o jucând, a recomandat'o numai de cât răposatului Theodor Aslan, pe atunci director de scenă la Iași, care o și angajă pentru marele Teatru Național din capitala Moldovei, de pe str. Copou, cu 25 de Galbeni pe lună. La Iași a jucat în stagiunea 1872—1873 și a jucat pe Paquita din «Don Juan de Marana», etc. Inzestrată cu o voce drăguță, Aristizza cântă cu succes și în vodeviluri.

Iniințându-se în toamna anului 1873 prima societate dramatică din București, Aristizza fu chemată ca societară și în toamna anului 1874 serbă succese alături de tatăl său Demetriad și alături de Frosa Popescu, Millo, Șt. Velescu, în «Lupta pentru credință», «Prăpăstiile Bucureștilor» și faimoasa revistă *Cer cuvântul*; a domnului Petre Grădișteanu și alții, în care juca și rolul fetei și pe acelea al Opiniei publice.

«Walhala».—Café-chantant

Cu toată seria de reprezentanți de care a făcut'o *Cer cuvânt*, societatea dramatică n'a putut rezista și s'a dizolvat în primăvara aceluiași an.

Mateescu, Hagiescu și Gr. Manolescu alcătuiră o trupă la «Walhala», pe locul unde se află acum noul palat al poștelor, în care intră și Aristizza și unde, în fine, reușiră să aducă

MINUNILE SECOLULUI XX

Mașina de strâns taliile Doamnelor

întreg Bucureștiul la spectacole de piese într'un act, ca «Ordinul de a sforăi» de Ținc ș. a. Dar Gr. Manolescu plecă și trupa se risipi.

Acuma începe pentru Aristizza o viață de vagabondaj artistic și talentul acesta, care a atins adesea, în strălucita lui carieră, culmile artei, a gustat și din amărăciunile și mizeriile ei.

Se spune de unii în mod vagă c Aristizza Romanescu a fost «la café chantant».

Ei da, a fost. Poate de aceea a spus cu atîta inimă actul final din «Craiu de ghindă» unde eroina vorbește cu atîta dezgust de viața ei de café-chantant, la care e silită a se reîn-
toarce.

Aristizza a păstrat însă și la café-chantant grația și fineța firei sale de artistă.

Între 1874—1878, Aristizza a rătăcit pe la cafeul chantant Ionescu de la «Union», pe la «Dacia», pe la «Stadt-Pest» (actualul pasagiū Vilagrose), apoi la Craiova (sala Ianci) unde făcea seral cîte-va numere de arii serioase și la Galați, iarăși la café-chantant.

Ce cînta la café-chantant? Romante romînești, italienești și în franțuzește întreg repertoriul Judic:

«Ne me chatouillez pas» în care, cu rîsul cristalin, pe care îl cunoaștem, ea captiva lumea, «La lettre à mon cousin», etc.

Anul războiului 1878 o găsește la Chișinău cu trupa Vlădicescu, unde îi fermeca pe ruși cu vodevilurile lui Alexandri și Millo. Într'acte cînta în franțuzește cu celebra Niny Valery duete din diferite operete. Rușii le acopereau cu poli imperiali, pe cari 'i aruncau în pungă pe scenă!

Cu toate astea, întoarsă în țară, la Galați, cînd să dădu veste că vin muscalii și toată lumea le ieșea înainte, cu nici un preț Aristizza n'a părăsit pragul casei: și 'și aduce a minte de această ciudată îndărătnicie.

In societatea dramatică

La întoarcerea din Chișinău, găsi înființată la București societatea dramatică, sub direcția

lui Ion Ghica, care o angajă cu 150 lei pe lună, La început a jucat pe Dofinul în *Ludovic al XI-lea*, pe care l'juca tatăl său, Demetriad, apoi apăru în «Despot-Vodă» și în fine fu iar remarcată în *Roma invinsă*. Curios: aci era remarcată și i se promitea un mare viitor și peste puțin era iarăși uitată într'un colț! Până, în fine, printr'o întâmplare, cum se ridică mai toate artistele tinere, artista care trebuia să joace, în stagiunea următoare (1789) un rol principal în *Rara avis* de V. A. Urechă, îmbolnăvindu-se, autorul se adresă cu acest rol Aristizzei, care jucându-l în prezența reginei noastre, fu recomandată Domniței de pe atunci de către Ioan Ghica și V. A. Ureche și după ce mai jucă «Fata Bancherului» de Urechă și în piesă «O răsunare» de Marin, obținu odată cu Gr. Manolescu o bursă pentru a urma studii la Paris.

În primăvară a și plecat la Paris unde făcea studii strălucite cu Regnier, Got și Delaunay. După puțin primi și o scrisoare a direcțiunei prin care era vestită că fusese primită societară de clasa II-a, fără a mai trece prin filiera societariatului de a III-a clasă.

Întoarsă în țară, la toamnă, debută în «Daniel Rochat» de Sardou, «Bucuria Casei» «Scîntee» roluri studiate la Paris și în *Iadeș* de Macedonsky, care obținu mare succes.

Patru ani în șir apoi mergea regulat în primăvară la Paris, unde învăța câte 5—6 roluri noi, așa: «Marion de Lorme», «Angelo Malipieri», «Dama cu Camelii».

În 1884 serbează triumful său creînd pe Geta din *Fintina Blanduziei*, cel mai mare succes pe care l'a pomenit teatrul nostru.

Neastîmpărul artei

Talentul Aristizzei atinsese maturitatea sa și avea atîta pasiune de neînfrînat, atîta sete de a domina scena, atîta siguranță că e menită să învingă, să cucerească, în cât de îndată ce i se puneau piedici le înlătura cu orîce preț.

Ast-fel se explică plecarea ei de câte-va ori de la Teatrul Național: ea nu înțelegea să stea pe loc, să nu joace și nu avea teamă că aiurea nu va putea avea și succese și existență. Un caracter la fel cu acel al lui Gr. Manolescu — și când s'a dus la «Dacia» publicul l'a urmat la «Dacia».

În 1885 Aristizza pleacă cu Gabrielescu tenorul, cu d-na Hasnaș, cu Catopol la Chișinău, apoi se întoarce, joacă la Teatru, *Min-drie și Amor*, *Hamlet*, *Denisa*, *Copila din Flori*, *Scrisoarea perdută*, după ce jucase într'o stagiune precedentă pe Spiridon în *Noaptea furtunoasă*, a lui Carageale. Premiera a fost fluerată și Aristizza-Spiridon a trebuit să ia pe Carageale cu dea-sila și să-l scoată pe scena, în mijlocul fluerăturilor unora și al aplauzelor altora.

Stagiunea 1885—86 o făcu la Iași, părăsind Teatrul din București. Stagiunile 1886—88 le făcu iarăși la București, iar stagiunea 88—89 o făcu din nou la Iași cu Gr. Manolescu, când sub-semnatul am putut fi martur la crearea spontană a unui adevărat curent literar și dramatic, datorită entuziazmului de ne descris ce aceste două talente au știut să stârnească în a doua capitală a țării. Publicul era cucerit pentru teatru și umplea sala teatrului Pastia, ceea ce a și făcut pe ambii artiști ca de și întorși la București, patru ani în șir să vină în primăvară la Iași, unde erau sărbătoriți cu o dragoste nețărmurită și jucară între multe alte: *Don Carlos*, *Marele Galeoto*, *Messalina*, *Macbet*, *Nerone*, *Bomba cu apă fiartă*, etc.

La 1892 Aristizza însoțește pe Gr. Manolescu la Viena, unde presa o consacra artistă vrednică scenele apusene.

În 1892 — an fatal — Gr. Manolescu moare la Paris și moartea acestui talent a fost pentru Aristizza cât și pentru teatrul nostru, în genere, o cumplită pierdere.

Retragerea

O eră de blazare a început să domnească în teatru și chiar în mijlocul acestei blazări Aristizza Romanescu a luptat pentru arta sa, creînd mereu roluri noi, stimulând cu deosebire pe scriitorii noștri, ale căror piese le preferă tot-d'auna farselor ușoare, operetelor și melodramelor ridicule.

În această luptă n'a mai putut însă învinge: era aproape singură.

Curentul indiferenței, al succeselor ușoare, al succeselor bănești fără succese morale, a triumfat, domnește și a răușit să dezarmeze și pe aceea care a fost vecinic flacăra vie a spiritului liber, a amorului de artă, a avîntului pentru glorie.

Dezarmată — ea să retrage în cortul ei, cu durerea în suflet, cu ochii în lacrimi, dar mare și impunătoare prin idealul său, prin respectul și fala de care a acoperit timp de trei-zeci de ani arta dramatică a țării noastre.

— Să-i luminăm feeric calea, ca să se retrage Gloria în cortul său!

Emil D. Fagure.

ONOAREA

. . . . Și ce crezi că e? Să vezi cum s'a întemplat lucrul: Zoe, nevasta căpitanului Mitan s'a dus cu Aneta nevasta căpitanului Singurel — bune prietene, se facă o vizită ofițerului Vola, un tîner cu mult vino-încoace. Însă țin să spun că bărbații lor erau trup și suflet de și cel dintăiu era pedestraș, iar cel-alt cavalerist îmbrăcat stacojiu și cu niște

pintenii. . . Și cun spun, cele două muerușți de multe ori petreceau o parte din zi — de ciuda plictisului de acasă—în brațele lui *Adonis*.

Bărbații lor, când întreaga mahala știa toate, nici că visa. Și la urma urmei ce era să faci pe așa timpuri când banul se împușcă?! Așa merg lucrurile în omenire.

Dar nu știu cum, într'o zi, căpitanul Mitan a plecat infuriat din casarmă, — ceas rău — și busna la inferior. Cioc, cioc a bătut la ușă. Dar vai! ușa părtașe tănuirilor drăgăstoase se opune năvălitorului în cuibul lui Cupidon. În sfârșit, dupe o leacă de rugăciune, s'a înduplecat și l'a lăsat să intre.

— «Așa, vra să zică, d'aia nu-mi veneai la ser-
«viciu după aneazăle, că mi te ținea să scoți cucoanele din minți: ticălosule». Și jarc două perechi de palme. Apoi către nevastă: «Hai acasă Zoiță, și să nu te mai iei dupe niște...»

— «Dar ce crezi dragă, puteam să refuz pe doamna Singurel, s'o las singură să meargă. . . când. . .» și suspinele i-a curmat firul, prefăcându-se c'a năpădit-o plânsul.

— «Ce mai plângi acum. Nu-ți imput nimic, «ca numai datorită cinstei, porți numele meu».

— «Nici că am cugetat alt-fel».

Și așa, braț sub braț au ajuns acasă. Dar lumea cu asta nu e de glumit. Ca fulgerul s'a dus vestea ca de popă tuns, până și în cele mai depărtate mahalale nu se vorbea de cât de acest fapt.

La regiment mare tărăboi: «Auzi dumneata să palmuească pe ofițer! E o crimă din partea unui camarad, și om în etate, care trebuie să-și dea seama de poziția sa. . .? Cam așa grăia șeful.

Svonul tot urcând la trepte a ajuns sus, de unde s'a dat ordin să se înfățișeze căpitanul delicent.

— «Bine domnule, dumneata om în toată firea «să-ți pătezi onoarea în așa chip! Se poate «să faci una ca asta, să dai armata în vileag, «când cele mai frumoase sentimente de camaraderie trebuie să nutrești! Camaradul de «arme ți-e tovarăș și în cas de nevoie, dacă «ast-fel dăm educație inferiorilor noștri, cum «ne vom putea aștepta să ne dea mână de «ajutor? Trebuie să divorțezi pentru a șterge «pata, nevasta dumitali ne mai fiind demnă «de ale camarazilor dumitale, neveste cinstite».

— «Dar ce sunt eu de vină! Ea a fost luată de domna căpitan Singurel, care. . .»

— «Nu mai vorbi căpitane, l'întrerupse autoritar șeful, va să zică acum defăimezi și casa «camaradului. Cu atât mai rău, te veți bate «în duel pentru atingerea de onoare, sau te «reformez. Am terminat».

Plouat, salutând cu profund respect, a eșit ducând în inimă indignarea ce-i clocotea în suflet.

Comandantul dete apoi către garnisonă (ordinul) ca căpitanul Mitan să se lbată în duel

cu căpitanul Singurel pentru suspiciunea onoarei familiei din urmă, iar procesul-verbal să i se înainteze.

Care însă nu a fost mirarea căpitanului Singurel când i s'a comunicat! Și-a trecut mâna pe frunte vrând să se convingă că-i aveau și că nu-i jocul unui vis urât. Ceva greu părea că-i apasă mâna și creierul. Apoi, ca desmeticit, încrețind sprâncenele tufoase a exclamat plin de durere: bine! A cerut divorțul și și-a ales martorii.

În timpul acesta căpitanul Mitan se tot cdea, însă surda, ordinu'i ordin și trebuie executat, alt-fel reforma sugubeața.

Și acumi ată bunii prieteni de mai adineoară încrucișându-și săbiile pentru spălarea onoarei.

II

Soarele sângerând și ascundea fața înapoia unui năvalnic de ceață, ce să ridică de pe unda apei al cărei murmur îngâna: «*Onoarea-ți sfântă, onoarea-ți puțin pricepută de fiii pământului*». Și tot așa repeta înainte mânădu-și apele limpezi ca cristalul, pe când în marginea dumbrăvei aproape de mal săbiile țâncăneau mereu.

Să dedese două reprise și luptătorii erau istoviți.

Încă una și onoarea va fi spălată.

Țac, țac, țac, se repetară de câte-va ori loviturile și căpitanul Singurel pândind a căzut pe spate.

Primise o împunsătură intercostală dreaptă, pe când adversarul, căruia se cuvenea pedeapsa, a rămas împetrit, privind sângele ce țignea din rană.

Onoarea s'a declarat satisfăcută în îngânarea neconținută a pârăului ce-și mâna apele la vale: «*Onoarea-ți sfântă, onoarea-ți puțin pricepută de fiii pământului*».

După o clipită, desmeticindu-se ca dintr'un vis, doctorul și martorii au dat ajutor rănitului, pe când iarba înroșită plângea cu lacrimi de sânge scena văzută.

III

Și știți care a fost rezultatul? de sigur nu'l veți ghici. Căpitanul Mitan a fost pedepsit cu 20 zile închisoare pentru violare de lege, iar gurile rele mai zic că i s'ar fi oprit dreptul de a mai sta cu nevasta, sub pedeapsă, că par'că nu i'ar fi fost în deajuns. . . .

Acu naratorul și-a întrerupt istorisirea, păstrând cât-va timp tăcerea. El părea că cugetă adânc și clătina amărât din cap.

«Dar cu divorțul ce s'a făcut, l'a întrebat stăpînit de curiozitate.

«Nimic. La înfățișare au declarat că totul «a fost o înscenare și că n'ar fi cerut divorțul »dacă nu li s'ar fi poruncit așa.

Intr'o zi venind la București, ce să 'mi vadă ochii, pe căpitanul Mitan și nevasta.

— «Bună-ziuă, 'mi zise, und' te duci?»

— «Iaca până la București, 'i-am răspuns eu, făcând că nu observ cucoana.

— «Dar mi se pare că ne cunoaștem, 'mi zise ea, băgând de seamă că vrea s'o înconjur. Și a început să-mi spună că nu a fost vinovată. 'Ți 'nchipuești, par'că-ți cerusem socoteală,— ce 'ți-e și cu omul cu musca pe căciulă! — și că ține la bărbatul său nevoe mare, asediindu-mă cu fel de fel de argumente pe când se tot apropia de mine de parea că vrea să 'mi intre în suflet. În timpul acesta bărbatu-său privea distrat pe fereastra vagonului, fredonând «La donna e mobile». Mă simțeam să 's stângaciū. 'Mă era rușine de rușinea ei.

Când trenul a intrat în gară n'am știut cum să-mi iaū mai repede geamantanul și să săr pe peron.

Oh! lume, am scăpat în sfârșit, perzându-mă în gloată.

Maī târziu, căpitanul Mitan de supărare, amenințări, maī știū și eu de ce, 'și-a pierdut busola și s'a aruncat în brațele viciului, blestemul soartei, iar sormanul său prieten vhezându-și casa și mulțumirea sfărâmate, a fost copleșit așa de mult de durere sufletească, că într'una din zile bugării în psalmodica cântare: Veșnica ta pomenire, aū fost rostogoliți peste raclă, pe când încă refrenul pârăului: «Onoarea-ī sfântă, onoarea-ī puțin pricepută de fii pământului», șoptit neconținut de apele-ī limpezi ca cristalul, se împrăștia în atmosferă, contopindu-se cu psalmii cântăreților naturei

Pia.

CRONICA TEATRALĂ

MINORII

Piesă în patru acte de d. locot. Victor Bacaloglu

Lună seara, pe scena Teatrului Liric, s'a reprezentat piesa d-lui Victor Bacaloglu, **Minorii**.

Iată subiectul acestei lucrări dramatice:

O îndoită nenorocire cufundă familia onorabilă a lui George Măndreanu în lacrimi și în rușine. Zăpăcită de lectură prematură a romanelor sentimentale, Margareta, fiica lui Măndreanu, părăsește casa părintească, sedusă fiind de Petre Lungeanu, o secătură, care nu întârzie să sdrobească inima sormanului copile și să transforme amorul ei în desgust și dispreț.

Pe de altă parte, Titu, fiul lui Măndreanu, e un băiat stricat până în măduva oaselor. În lipsa d-nei și d-lui Măndreanu, el are ci-

nismul să organizeze, chiar în casa părinților săi, o orgie, cu femei pierdute și minori vicioși. Maī mult: el iscălește pe tatăl său pe o poliță, spre a-și procura bani de la un cămătar.

La sfârșitul piesei, o rază de noroc zâmbește îndureraților soți Măndreni. Mulțumită inimioasei intervenții a unui bun prieten al lor, inginerul Radovan, Margareta se reîntoarce la căminul părintesc, părăsind pe Lungeanu în urma unui șantaj făptuit de ticălos. Titu își dă seama de netrebniciile lui și făgăduiește să se îndrepteze.

Actul al patrulea, în care se desfășoară acest fericit desnodământ, cuprinde scene pline de duioșie.

Cum lucrarea aceasta e prima a domnului Victor Bacaloglu, trebuie să mărturisim că tinărul autor e un talent manifest, căruia viitorul îi rezervă un frumos loc în literatura artei dramatice.

Afară de unele defecte remediabile, piesa în totalul ei se presintă cu un frumos ansamblu, plină de pasaje emoționante și dând tipuri reale, în carne și oase, pe cari le întâlnești la ori-ce pas în societatea noastră.

Publicul a subliniat cu aplauze călduroase aceste pasaje și a rămas mulțumit de interpretarea piesei, jucată de cei maī mari artiști ai Teatrului Național.

Noi felicităm călduros pe tinărul autor, al cărui portret îl dăm în No. de față, însoțit de o scurtă biografie.

Fotoliu.

G E L O S I A

Datorită gelosiei, câți bărbați nu 'și insultă, ba mulți își lovesc femeia, câte femei nu fac zile negre bărbatului, câte înjosiri, câte crime, câte alte nenorociri!

Orbit de patima gelosiei, cel atins de ea nu poate vedea *nevinovația*, pe când o singură închipuire, o singură minciună, pornită din nesecabilul isvor — *gurile rele* — e destul pentru a-l împinge tot maī mult spre culmea gelosiei, tot maī mult spre nenorocirea lui și a lor săi.

Mulți susțin că gelosia e o dovadă de iubire, lucru foarte neadevărat, de oare-ce e de neînchipuit că poate exista acest farmec al vieții — iubirea — între două inimi, când asupra lor planează neîncrederea.

Și apoi, cum nu se poate rană fără durere, tot ast-fel e imposibil să nu producă dureri în căsnicie gelosia, deci e plină de

venin o așa iubire, dacă iubire se mai poate numi.

Vorbind de gelosie, țin a vă istorisi, stimate cititori și *gingașe cititoare*, o nenorocire legată de una din cele mai triste amintiri.

Prietenul meu N..... al cărui ideal principal era o căsnicie fericită, ia în căsătorie o tânără frumoasă, cultă, bună gospodină, însă, din nefericire, geloasă la culme. Atât a fost destul pentru ca din frumosul lui vis să se trezească într'o dureroasă realitate, căci încă din primele luni după căsătorie se lăsa asupra căsniciei lor valul negru al gelosiei.

Motive nu există, însă doamna găsea în abundență. În zadar dînsul se încerca să dovedească, de exemplu, cauza întârzierii, sale de câte-va minute, ori să motiveze schimbul de câte-va cuvinte ce a avut cu cutare doamnă ori domnișoară, în zadar orice dovezi, căci soția-i geloasă în toate nu vedea de cât un *corpus delicti*.

Patima gelosiei, care din senin străpuse inima nefericitei doamne, având pe lângă alte consecințe triste și înrăurire asupra fizicului, mai mulți doctori recomandară amicului meu să-și ducă soția pentru cât-va timp într'o localitate climaterică.

Cu o zi înainte de plecare, soția-i primi în lipsa lui d'acasă o anonimă cu următorul coprint:

«Doamnă,

«Sunt mizerabili mai toți bărbații, însă «al d-tale a atins culmea: erî l'am întîlnit «într'un magazin, unde era însoțit de o femeie «care cumpăra niște rochi și care, misera- «bila, se da drept soția *bărbatului d-tale!*

«Imî venea să sdrobesc capul viperei, care «de sigur v'a înveninat casa!

«N'am destule lacrimi pentru a vă plînge, «nenorocită doamnă!»

«O compătimitoare»

Această intervenire infamă avu un efect îngrozitor: fu ca trăsnetul ce cade pe un edificiu subminat, căci când amicul se întoarse acasă, însoțit de mine, găsi geamurile și oglinzile sparte, perdelele arse, găsi un dezastru, iar soția-i pe care o iubise în tot-de-a-una pe care n'o înșelase nici o dată

lipsea. Unde se dusesese? Sfâșiator de duros! Rătăcea pe străzile Bucureștului, sbierând și smulgându-și părul — înebunise!

De atunci, de la întâmplarea acestei nenorociri, de câte ori aud că înveninata săgeată a gelosiei a străpuns inima vre-unui soț sau soție mă îngrozesc, căci văd o căsnicie mai mult coprintă de desordine și amenințată de un sfârșit fatal.

V. Pantazopolu

Locot. Victor A. Bacaloglu

E născut la 1872 în București.

A urmat liceul Matei Basarab, pe care l'a intrerupt pentru a se da armatei și a eșit oficer, în 1893, întâiul în promoția sa.

Astăzi este locotenent în arma geniului.

O familie toată de oameni talentați, familia Bacaloglu: D-rul C. Bacaloglu, fratele cel mai mare, un distins artist în vioară și Locot. George Bacaloglu, cunoscutul compositor musical, autorul romanței «Sub fagiul Slănicului!».

Victor Bacaloglu este menit să aibă un frumos loc în literatura noastră: a dat dovezi că are un frumos talent. Deja până acuma s'a manifestat cu un curs de Inginerie Hotarnică, în 1894, și cu un curs de Topografie, în 1895.

Are terminată o nouă dramă Mama, care se va juca în curând și de care se vorbește mult bine, fiind admisă la Teatrul Național.

Ne facem o plăcere deosebită dându-ți portretul.

ALFRED NOBEL

Dacă inginerul suedez Alfred Nobel, a inventat distrugătoarea dinamită, el mai are și alte merite după urma cărora a rămas celebru.

Născut la Stockholm în anul 1833, el era al treilea fiu al unui mecanic talentat, care se stabili la St.-Petersburg și în anul 1860 întemeiează acolo o fabrică de nitro-glicerină,

În acea uzină, Alfred Nobel descoperi dinamita.

Invențiunea aceasta fu prezentată la Academia de științe din Paris în 1864.

În 1878 el a mai inventat alte explosive. cum de exemplu gelatina explosivă, formată dintr'un amestec de nitro-glicerină și gelatină.

În importantele sale uzine din Brefsors (Suedia) el a făcut interesante experiențe asupra plăcilor de blindaj de oțel de Suedia.

Nobel, care făcuse o mare avere, era în capul tuturor întreprinderilor științifice, ast-fel el a contribuit cu jumătate din suma ce 'i trebuia nefericitului călător André, pentru a face călătoria sa cu balonul spre pol.

Nobel călătorea foarte mult și stetea puțin în fie-care din reședințele sale din Suedia-Paris și Saint-Renne.

A murit în aceasta din urmă la 10 Decembrie 1896, lăsând o avere de 50 milioanei

Din acești bani, vre-o 4 milioane le-a lăsat rudelor și prietenilor, restul printr'un testament l'a lăsat pentru recompensarea celor mai folositoare invențiuni, bine înțeleș că, dor dobânda lor, ceia ce e tot colosal.

Premiile sunt în număr de 5.

Premiul I-iu se va da celui care va descoperi ceva important în fizică, al doilea în chimie, al treilea în fiziologie și medicină, al patrulea în litere și al cincilea în ce privește propagarea fraternității popoarelor.

Premiul de fizică și chimie se decerne de Academia de științe din Suedia, cel de fiziologie și medicină de Institutul Carolin din Stockholm, premiul literar de Academia Suedeză și cel pentru propagarea păcei de o comisiune de cinci membri, aleasă de către Dieta suedeză.

Marile premii vor fi de 300.000 de lei fie-care.

Se știe că, anul acesta, unul din premianți a fost și Momsen.

TRIBUNA TINERIMEI

LUI * * *

*Te iubeam prea mult odată
Erai copil, dar drăgălașa ta privire
Înima-mi făcu pentru tine ca să bată.
Uniți să fim era a mea visare,
Bucuria-mi însă și d'asta fu deșartă.*

*E mult d'atunci, dar prea puțin
Sărmanu-mi suflet întristat
Chipul tău palid tot n'a uitat.*

Doro.

Citiți:

MARTON și PAUL

Un volum de aproape 150 pagini, coprinzând 26 din cele mai excelente nuvele ale amicului nostru, distinsul scriitor Iancu N. Păun.

Trebue să mărturisim că această carte este opera cea mai eștină ce a existat în țară, căci costă numai 40 bani.

O recomandăm la toți, cu cea mai mare căldură și o dăm în dar abonaților ce plătesc abonam. pe 1903.

JOCURI DISTRACTIVE

Aritmogrif

de A. Lărgeanu, Buzeu.

20	18	16	1	20	18	16		Oraș
5	10	18	3	9	6	9	11	Stație balneară
2	1	10	5	9	17	7		Oraș în Franța
1	5	20	18	21	5	17	6	Unitate în armată
20	9	10	18	10	5	18	19	Popor Antic
5	1	5	4	18	5			Credință falsă.

Inițialele de sus în jos, cât și finalele de jos în sus, dau numele și pronumele unui artist în arta musicală, bine cunoscut.

Deslegările se primesc până la 25 Februarie. Se dau 2 premii.

Deslegătorii jocurilor distractive

Iată persoanele ce au deslegat* jocurile din No. 2 și 3 :

D-nele și D-rele Aurelia Sandovicî, Iași ; Aglae Franciscu, Sascut ; Athena Vasiliu, T-Severin ; Lucia Păun, Loco ; Constanța Triandafil, Obedeni ; Natalia Balan, Răcăciuni ; Sofia C. Bobârnac, Răcăciuni ; Eugenia N. Teodorescu, Filipești ; Anetta Epureanu, Loco ; Tincuța Ionescu, Loco ; Străchi-neasca No. II, Iad.

D-nii Negrepu, Loco ; Aurel Avramescu, Iași ; A. Lărgeanu, Buzău ; Octave Preda, Sascut ; C. Berbaru, Loco ; Trajan Gabroveanu, Brăila ; C. Sghilartu, Iași ; Myleon, Iași ; P. B. Rast-Dolj ; C. A. Filoty, Buzău ; Dimitrie Zavalide, Iași ; Vintilă I. Berbereanu, Constanța ; Mareș, Loco ; Simon Feuer, Galați ; Nicușor cel frumos, Loco ; Ilandu Tronca, Bucovina ; Marius Stoian, Bordești ; Craiū de Ghindă, Loco ; Teodor Roponcea, Arad.

Premiile au fost câștigate de d-ra Lucia Păun și dd. Marius Stoian și Simon Feuer.

1934

Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor

PUBLICAȚIUNI

Se publică spre cunoștința generală, că în ziua de 1 Martie 1903, ora 11 a. m., se va ține licitație publică orală în cancelaria conacului moșiei statului Herăstrău din comuna Băneasa, cătunul Herăstrău, jud. Ilfov, pentru următoarele :

1) *Un han și un restaurant* compus din cinci camere și grădină, se închiriază pe termen de un an, începător de la 23 Aprilie 1903 și până la 23 Aprilie 1904, garanție 100 lei.

2) *Una moară* cu trei pietre care funcționează, una gheretă de scânduri în interior, care servă de birou, una cameră de locuit și un șopron, învelite toate cu tablă de fer, se închiriază toate pe termen de un an, începător de la 23 Aprilie 1903 și până la 23 Aprilie 1904, garanție 1375 lei.

3) *Pescuitul peștelui* din heleșteu se arendează de la 23 Aprilie 1903 și până la 23 Aprilie 1904, garanție 650 lei, conform legii pescuitului.

4) Se vinde prin licitație publică și următoarele :

1) *Nouă (9) câpițe mei păsăresc ;*

2) *Una (1) câpiță mălură ;*

3) *Două (2) câpițe cositură de părloage,* garanție 250 lei.

5) *420 hectolitri de porumb* în aproximație, bătut de cumpărător, garanție 800 lei.

6) *Se mai vinde și toată gheața depozitată în ghețăriile statului* în aproximație ca la 9.700.000 kgr., după cum urmează :

1) *Toată gheața din ghețăriia cea mare a statului* în aproximație ca la 7.000.000 kgr., garanție 3500 lei ;

2) *Asemenea gheața din două ghețării,* pline cu gheață în aproximație 800.000 kgr., garanție 400 lei.

3) *Idem din alte două ghețării* pline cu gheață în aproximație 1.200.000 kgr., garanție 600 lei, și al

4) *Idem din una ghețarie,* care este plină în aproximație ca la 700.000 kgr., gar. 350 lei.

Domnii amatori, cari voesc a lua în total toată gheața depozitată în toate ghețăriile Statului, vor depune garanție de 4850 lei, cântărită la Bascula Statului, iar condițiunile se vor vedea la conacul moșiei în fie-care zi și la orî-ce oră.

Se aduce la cunoștința Domnilor Exponanți români, cari au fost recompensați la Expozițiunea Universală de la Paris din 1900 că cele mai multe din diplomele și medaliile Exponanților români fiind sosite.

Ministerul a decis, că aceste medalii și diplome să se libeze celor în drept, cari se vor presenta la Ministru în persoană sau printr'un împuternicit ale primi.

MOSII DE VÂNZARE

Pentru eșirea din indiviziune la 28 Februarie 1903, moștenitorii def. *Th. Tatos*, vând prin licitațiune publică moșiile :

Hârtopul și Soldăneștii din județul Suceava

Prima. 1450 hectare din care : 750 hect. pământ arabil ; 250 hect. pădure de exploatat, fag, carpăn ; 130 hect. finaț ; 125 hect. iaz cu pește ; 186 hect. suhaturi ; 10 hect. grădină, vie, cariere de piatră etc.

Acarete prea îndestulătoare și în perfectă stare. Sarcină la Creditul fonciar, lei 295000 ; ratele la curent.

Licitațiunea începe de la 460.000 lei.

Secunda. 800 hectare din care : 500 hect. pământ arabil ; 50 hectare pădure de exploatat, fag și carpăn ; iar restul imaș, finețe și acaretele trebuincioase.

Pământul conține surse de cărbuni etc.

Sarcini n'are, iar licitațiunea începe de la 265 mii lei.

Ambele moși formează trupși sunt vecine direct cu orașul Fălticeni. Ca mijloace de transport are : 2 gări ; una la 15 minute și alta la 40 minute depărtare, iar Calea Ferată trece pe ambele proprietăți.

Pentru informațiuni complete, a se adresa la

D-nul V. GH. GHESASIMESCU

Sub-Directorul Creditului Agricol-Vasluii în calitate de cooperator al acestor imobile.

Cine face la Costume,
De se duce vestea 'n lume?
Magazinul principal,
Zis și „Bazarul Regal!“

Cine face la Jaquete,
Pardesiuri prea cochete,
Care in lume n'au egal?
Numai „Bazarul Regal“.

Stofe fine și alese,
Și din Franța și engleze,
După ultimul Journal,
Are „Bazarul Regal!“

De te'nbraci aci o dată
Ai să vii viața toată;
E ceva fără rival
La „Bazarul cel Regal.“

Prețuri mici, exactitate,
Și dinstincție în tóte,
E ceva fenomenal
Aci în „Bazarul Regal.“

CALEA VICTORIEI, 35

Casele Ambasadei Ruse

**APA DE GURA
PASTĂ DE DINȚI**

preparate speciale ale d-lui

DR. KRAINIK
DENTIST

Se află de vânzare la următoarele depozite
din București:

*O. H. Müller, Calea Victoriei; M. Fain,
vis-à-vis de Palat; Jobin, Calea Victoriei 57;
Drogueria Zamfirescu, str. Academiei.*

FURNISORUL CURȚII REGALE

Stefan Focănescu

CORDONIER

*Recomandă atelierul său
doamnelor înaltei societăți Bucureștene*

— Calea Victoriei. —

STABILIMENTUL GRAFIC

FABRICA DE CARTONAGE

ALBERT BAER

BUCURESCI

Strada Numa-Pompiliu, 7-9.

**LABORATORUL DE ANALIZE MEDICALE
MICROSCOPICE, BACTERIOLOGICE ȘI CHIMICE**

INFIIŢAT DE

G. ROBIN

Doctor în medicină, Șef de Laborator

După o practică de peste 8 ani ca

*Asistent al D-lui profesor BABEȘ la Institutul de bacteriologie și ca șef al
Laboratorului de medicină de la Spitalul Filantropia*

Efectuează :

— ANALIZE COMPLETE DE URINA —

*Sînge, spute și ori-ce lichide, secrețiuni sau produse patologice
pentru a ajuta Diagnosticul boalelor : tuberculoza, influenza, pneumonia, friguri
tifoide, friguri palustre, angina difterică, blenoragia, anemia, boalele stomacului,
aparaturul urinar, etc., tumorî, cancer, etc.*

16 Strada Povernei 16 (prin Bulv. Colței)

— LA CERERE SE TRIMITE SERVITORI —